

Circulaire

Brussel, 2 maart 2015

Kenmerk: NBB_2015_10

uw correspondent:

Kurt Van Raemdonck

Tel. +32 2 221 53 39 – Fax +32 2 221 31 04

kurt.vanraemdonck@nbb.be

Prudentieel statuut van de betalingsinstellingen

Toepassingsveld

Betalingsinstellingen zoals bedoeld in artikel 4, 8° van de wet van 21 december 2009 op het statuut van de betalingsinstellingen en van de instellingen voor elektronisch geld, de toegang tot het bedrijf van betalingsdienstaanbieder en tot de activiteit van uitgifte van elektronisch geld en de toegang tot betalingssystemen (hierna "de Wet").

Samenvatting/Doelstelling

De circulaire strekt ertoe het prudentieel statuut van de betalingsinstellingen nader te omkaderen. Meer specifiek wordt aangegeven welke van de circulaires van de Nationale Bank van België (hierna "de Bank") - al dan niet mits aanpassingen - naar analogie van toepassing zijn ten aanzien van deze instellingen.

Structuur

- 1. "Fit & proper" standaarden*
- 2. Passende organisatie*
- 3. Verslaggeving effectieve leiding*
- 4. Bijzondere mechanismen*
- 5. Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme*
- 6. Medewerkingsopdracht van de commissarissen en erkende revisoren*
- 7. Inspecties*

Geachte mevrouw

Geachte heer

Alvorens hun werkzaamheden aan te vangen, dienen de betalingsinstellingen een vergunning te bekomen. Voor vennootschappen naar Belgisch recht is de Bank de bevoegde autoriteit om deze vergunning te verlenen. Zodra vergund, zijn deze instellingen aan een permanent toezicht van de Bank onderworpen.

Deze circulaire strekt ertoe het prudentieel statuut van de betalingsinstellingen nader te omkaderen. Bij deze omkadering wordt uitgegaan van de bestaande circulaires van de Bank. Er wordt met name aangegeven welke van deze circulaires - al dan niet mits aanpassingen - van toepassing zijn op de

betalingsinstellingen. De betrokken circulaire en mededelingen kunnen geraadpleegd worden op de website van de Bank.

Er wordt op gewezen dat de in de circulaire opgenomen principes steeds zullen toegepast worden op proportionele basis, rekening houdend met de aard, omvang, complexiteit en het risicoprofiel van de betrokken betalingsinstelling. Deze laatste dient een organisatie aan te nemen die het best past bij haar kenmerken.

In het hierna volgende overzicht wordt de draagwijdte van elke toepasselijke circulaire op beknopte wijze geschetst en wordt, waar nodig, gewezen op specificiteiten in de context van de betalingsinstellingen.

Deze circulaire vervangt met onmiddellijke ingang de mededeling CBFA_2011_16 van 25 maart 2011 met betrekking tot hetzelfde onderwerp.

1. "Fit & proper" standaarden

Overeenkomstig artikel 13, §1, tweede lid van de Wet moeten de leden van het wettelijk bestuursorgaan van de betalingsinstelling, de personen belast met de effectieve leiding van het betalingsdienstenbedrijf in de betalingsinstelling, in voorkomend geval de leden van het directiecomité, evenals de verantwoordelijken voor de onafhankelijke controlefuncties permanent over de vereiste professionele betrouwbaarheid en de passende deskundigheid beschikken om hun taken inzake betalingsdiensten uit te oefenen. Artikel 16*bis* legt in dit verband bepaalde informatieverplichtingen op in hoofde van de betalingsinstelling ten aanzien van de Bank, alsook de voorafgaandelijke goedkeuring door de Bank in geval van benoeming.

Circulaire NBB_2013_02¹, die rechtstreeks van toepassing is op betalingsinstellingen, strekt ertoe aan te geven hoe de Bank de wettelijke "*fit & proper*" bepalingen invult en nadere richtlijnen te verschaffen bij de wijze waarop zij te werk gaat bij zogenaamde "*fit & proper*" beoordelingen. Zowel de inhoudelijke als de procesmatige aspecten van de beoordelingen komen daarbij aan bod.

2. Passende organisatie

Overeenkomstig artikel 14 van de Wet moeten betalingsinstellingen beschikken over een passende organisatie. Zij dienen met name te beschikken over een *passende beleidsstructuur*, een *passende interne controle*, een *passende onafhankelijke interne auditfunctie*, een *passend integriteitsbeleid*, een *passende onafhankelijke compliancefunctie* en een *passende onafhankelijke risicobeheerfunctie*.

Luidens artikel 14, § 4 van de Wet kan de Bank nader bepalen wat onder de zopas genoemde concepten moet worden verstaan. In dit verband verwijst zij naar de onderstaande circulaire die principes bevatten aangaande een gezond en voorzichtig beheer van financiële instellingen.

i) Circulaire D1 97/4 d.d. 30 juni 1997 betreffende interne audit en interne controle

De hoofdstukken 1 en 2 van circulaire D1 97/4 bevatten tien principes voor een gezonde bankpraktijk inzake interne controle en interne audit.

¹ Circulaire NBB_2013_02 d.d. 17 juni 2013 betreffende de standaarden van « deskundigheid » en « professionele betrouwbaarheid » voor de leden van het directiecomité, bestuurders, verantwoordelijken van onafhankelijke controlefuncties en effectieve leiders van financiële instellingen.

ii) Circulaire D1 97/10 d.d. 30 december 1997 betreffende fiscaal voorkomingsbeleid

De Bank is van mening dat een passende organisatie tevens inhoudt dat een betalingsinstelling een voorkomingsbeleid voert dat gericht is op de beheersing van haar reputatie in het fiscale domein door in alle opzichten fiscaal zuiver te handelen.

De draagwijdte van een dergelijk fiscaal voorkomingsbeleid dient veel ruimer te zijn dan het louter voorkomen van bijzondere mechanismen waarvan sprake in artikel 35, § 3 van de Wet (zie *infra*). Het doel bestaat er met name in ervoor te zorgen dat de instelling in alle opzichten fiscaal zuiver handelt. Het voorkomen van handelingen ter bevordering van belastingontduiking door cliënten vormt hier slechts een deelaspect van.

Voor de concrete invulling van het voorkomingsbeleid wordt verwezen naar circulaire D1 97/10.

De Bank verwacht dat betalingsinstellingen hun activiteiten screenen en van naderbij bekijken, de risicogevoelige punten analyseren en, desgevallend, actie ondernemen om hieraan tegemoet te komen.

iii) Circulaire NBB 2012_14 van 4 december 2012 betreffende de compliancefunctie

Luidens artikel 14, § 3 van de Wet dient de betalingsinstelling te beschikken over een passende onafhankelijke compliancefunctie, om de naleving door de instelling, haar bestuurders, effectieve leiding, werknemers en gevolmachtigden te verzekeren van de rechtsregels in verband met de integriteit van haar werkzaamheden.

In de circulaire NBB_2012_14, die rechtstreeks van toepassing is op de betalingsinstellingen, worden een aantal principes opgesomd die als toetssteen zullen dienen bij de beoordeling van de organisatie van de compliancefunctie.

iv) Circulaire PPB 2004/5 d.d. 22 juni 2004 betreffende gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding door kredietinstellingen en beleggingsondernemingen

Bij uitbesteding van taken dient erover gewaakt te worden dat hierdoor noch de interne controle van de instelling of de kwaliteit van het extern toezicht, noch de bescherming van de cliënten in het gedrang komen. In dit verband verwijst de Bank naar circulaire PPB 2004/5 dewelke negen gezonde beheersprincipes inzake uitbesteding van activiteiten en bedrijfsprocessen toelicht.

Naast deze algemene beheersprincipes die kaderen in een passende organisatie, dienen betalingsinstellingen ook rekening te houden met de specifieke voorschriften van de Wet aangaande de uitbesteding van *belangrijke operationele taken* (gedefinieerd in artikel 4, 18° van de Wet) met betrekking tot betalingsdiensten. Luidens artikel 23 van de Wet kunnen dergelijke taken slechts uitbesteed worden met inachtnaam van de volgende zes voorwaarden:

- a) voorafgaandelijke kennisgeving aan de Bank;
- b) geen delegatie van verantwoordelijkheden van de hoogste leiding van de betalingsinstelling;
- c) geen wijziging van de relatie en verplichtingen van de betalingsinstelling jegens betalingsdienstgebruikers;
- d) geen ondermijning van de naleving van de vergunningsvoorwaarden waaraan de betalingsinstelling is onderworpen;
- e) geen opheffing of wijziging van andere voorwaarden waaronder de vergunning aan de betalingsinstelling is verleend;

- f) geen wezenlijke afbreuk aan de kwaliteit van de interne controle van de betalingsinstelling en aan het vermogen van de Bank om de naleving door de betalingsinstelling van haar verplichtingen te controleren.

Bij uitbesteding van belangrijke operationele taken dienen betalingsinstellingen de principes van circulaire PPB 2004/5 toe te passen in het licht van de bovenvermelde specifieke voorschriften van de Wet.

Er dient benadrukt dat betalingsinstellingen in elk geval van uitbesteding volledig verantwoordelijk blijven voor de handelingen die gesteld zijn door de dienstverlener.

v) Circulaire PPB 2005/2 d.d. 10 maart 2005 betreffende gezonde beheerspraktijken inzake de bedrijfscontinuïteit van financiële instellingen

Luidens artikel 7, tweede lid, van de Wet moet een betalingsinstelling in het kader van haar vergunningsaanvraag een beschrijving geven van de regelingen inzake interne audit en organisatie die zij heeft getroffen met het oog op het nemen van alle redelijke maatregelen om de belangen van de betalingsdienstgebruikers te beschermen en de continuïteit en betrouwbaarheid bij het uitvoeren van betalingsdiensten te garanderen.

De Bank is van mening dat een passende organisatie inhoudt dat instellingen alle redelijke middelen inzetten om hun dienstverlening en activiteiten zonder onderbrekingen te verzekeren. Zij dienen hun organisatie, systemen en procedures zo op te zetten dat, ingeval zich een ernstige en niet-geplande onderbreking van hun bedrijf voordoet, zij hun verplichtingen die voortvloeien uit het toezichtsstatuut kunnen blijven nakomen en de belangen en de rechten van hun cliënten vrijwaren. Daartoe dienen zij een bedrijfscontinuïteitsbeleid en -plan (BCP) te ontwikkelen.

Voor nadere toelichting bij gezonde beheerspraktijken inzake bedrijfscontinuïteit wordt verwezen naar circulaire PPB 2005/2. De NBB verwacht dat elke betalingsinstelling haar specifieke kenmerken vertaalt in een passend en evenredig bedrijfscontinuïteitsbeleid.

vi) Circulaire PPB-2007-6-CPB-CPA d.d. 30 maart 2007 betreffende de prudentiële verwachtingen van de Bank inzake het deugdelijk bestuur van financiële instellingen

De betalingsinstellingen dienen de voorschriften vervat in de artikelen 12 (geschiktheid gekwalificeerde aandeelhouders), 13 (bestuur en effectieve leiding) en 14 (passende organisatie) van de Wet te respecteren. In dit verband moeten ze de nodige voorzieningen nemen om een behoorlijk bestuur van de instelling te verzekeren.

Voor de concrete invulling hiervan kan inspiratie geput worden uit de bestaande themacirculaire inzake deugdelijk bestuur, waarbij voormelde wettelijke verplichtingen als uitgangspunt gelden. Deze circulaire is opgebouwd rond de volgende tien algemene beginselen:

- Beginstel I: *Geschiktheid van de betekenisvolle aandeelhouders*
- Beginstel II: *Passende beleidstructuur*
- Beginstel III: *Toewijzing van bevoegdheden en verantwoordelijkheden*
- Beginstel IV: *Meerhoofdigheid, collegialiteit en taakverdeling van de effectieve leiding*
- Beginstel V: *Onafhankelijke controlefuncties*
- Beginstel VI: *Geschiktheid van de leiding*
- Beginstel VII: *Bezoldigingsbeleid ten aanzien van de leiders*
- Beginstel VIII: *Strategische doelstellingen, ondernemingswaarden, beleid belangenconflicten*

- Beginnel IX: Ken-uw-structuur, ken-uw-activiteiten

- Beginnel X: Openbaarmaking

De Bank erkent dat niet al deze beginselen zonder meer naar analogie kunnen toegepast worden op de betalingsinstellingen. Bij de uitoefening van haar toezicht zal zij rekening houden met de specifieke kenmerken van de werkzaamheden van de betrokken betalingsinstelling, al dan niet mits een beroep op het proportionaliteitsbeginsel.

De Bank verwacht in ieder geval dat de concrete invulling door de betalingsinstelling van de algemene beginselen van deugdelijk bestuur wordt opgenomen en toegelicht in een apart document, het governance memorandum, waarvan een model in bijlage gaat bij voormelde themacirculaire.

vii) Circulaire NBB 2009_17 d.d. 7 april 2009 betreffende financiële diensten via het Internet: prudentiële vereisten + bijlage betreffende gezonde praktijken inzake het beheer van Internetbeveiligingsrisico's

Wanneer betalingsinstellingen hun diensten via het Internet wensen aan te bieden, zal de Bank hun passende organisatie beoordelen aan de hand van een aantal basisprincipes die uiteengezet worden in circulaire NBB_2009_17. De prudentiële verwachtingen van de Bank hebben met name betrekking op:

- beleid en strategie inzake het verstrekken van diensten via het internet (uitwerking, organisatie en opvolging door effectieve leiding; evaluatie werking en toepassing door interne audit; vermelding activiteit in jaarlijkse verslaggeving effectieve leiding);
- juridische en operationele omkadering van deze activiteit (voorafgaande overeenkomst met cliënten, tenzij louter informatieve website);
- beveiliging (een specifieke bijlage bij de circulaire handelt over gezonde praktijken inzake het beheer van internetbeveiligingsrisico's);
- operationele aspecten (beschikbaarheid, continuïteit en correct verloop van de verrichtingen);
- betrokkenheid van externe dienstverleners of uitbesteding (wat dit laatste aspect betreft, wordt verwezen naar de hoger reeds aangehaalde circulaire PPB 2004/5 inzake gezonde beheerspraktijken bij uitbesteding);
- identificatie van de cliënt op afstand (overeenkomstig de antiwitwasregelgeving).

viii) Mededeling NBB 2012_11 d.d. 9 oktober 2012 betreffende de prudentiële verwachtingen ten aanzien van Cloud Computing

Deze mededeling strekt ertoe de instellingen op de hoogte te brengen van de prudentiële verwachtingen van de Bank ten aanzien van *Cloud Computing*. De Bank beschouwt *Cloud Computing* als een vorm van uitbesteding en verwacht derhalve dat deze beantwoordt aan de gezonde beheersprincipes zoals beschreven in de circulaire betreffende uitbesteding (zie *supra*).

ix) Circulaire D1 99/2 d.d. 16 april 1999 betreffende de synergie Bank - externe revisor - interne audit

Het prudentieel toezicht op betalingsinstellingen steunt op verschillende toezichtsfuncties, met name: interne controle, interne audit, revisoraal toezicht (zie ook *infra*) en toezicht door de Bank.

Voor een beschrijving van elk van deze toezichtsfuncties, alsook nadere toelichting aangaande hun onderlinge relaties en samenwerking, wordt verwezen naar circulaire D1 99/2. Deze circulaire bevat tevens zeven krachtlijnen ter bevordering van de door de Bank nagestreefde synergie tussen de interne audit, de erkende revisor en de Bank.

3. Verslaggeving effectieve leiding

Overeenkomstig artikel 14, § 5 van de Wet zijn de effectieve leiders van de betalingsinstellingen ertoe gehouden jaarlijks verslag uit te brengen bij de erkende commissaris en de Bank inzake de beoordeling van de interne controle. Het jaarlijks verslag van de effectieve leiding vormt een soort *self-assessment* betreffende de wettelijk opgelegde passende interne organisatie.

Voor de concrete invulling van deze verslaggevingsplicht, verwijst de Bank naar circulaire CBFA_2011_09², die rechtstreeks van toepassing is op de betalingsinstellingen. Deze circulaire brengt de basisprincipes inzake de methode van interne controle in herinnering en licht de modaliteiten van de verslaggeving van de effectieve leiding inzake de beoordeling van het interne controlesysteem nader toe. Zo dient de verslaggeving inzake de beoordeling van het interne controlesysteem uit de volgende drie delen te bestaan:

- *beschrijving* van de organisatie, de activiteiten en het risicobeheer;
- *beoordeling* over de passendheid en de werking van het interne controlesysteem;
- *opsomming* van de genomen maatregelen.

Daarnaast dienen de personen belast met de effectieve leiding overeenkomstig artikel 22, § 4, derde lid van de Wet jaarlijks een afzonderlijk verslag over te maken aan de erkende commissaris en de Bank over de genomen maatregelen in uitvoering van artikel 22, §§ 1 en 2 van de Wet ter bescherming van de geldmiddelen ontvangen van betalingsdienstgebruikers voor de uitvoering van betalingstransacties.

4. Bijzondere mechanismen

Krachtens artikel 35, § 3 van de Wet kan de Bank uitzonderlijke maatregelen treffen wanneer zij kennis heeft van het feit dat een betalingsinstelling of haar agenten een bijzonder mechanisme heeft ingesteld met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen.

Voor nadere toelichting bij de notie "*bijzonder mechanisme met als doel of gevolg fiscale fraude door derden te bevorderen*" verwijst de Bank naar het document dat als bijlage³ gaat bij circulaire D1 97/9 aan de kredietinstellingen. Dit document bevat een niet-limitatieve opsomming van de bedoelde typepraktijken.

5. Voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme

De betalingsinstellingen zijn onderworpen aan de regelgeving inzake de voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme, met name de wet van 11 januari 1993⁴ en het reglement van de Bank, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 16 maart 2010⁵.

² Circulaire CBFA_2011_09 d.d.20 december 2011 betreffende het verslag van de effectieve leiding inzake de beoordeling van de interne controle, het verslag van de effectieve leiding inzake de beoordeling van de interne controle betreffende beleggingsdiensten en -activiteiten en de verklaring van de effectieve leiding inzake de periodieke prudentiële rapportering.

³ Bijlage bij de circulaire van 18 december 1997 van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen aan de in België bedrijvige kredietinstellingen (circulaire D1 97/9) en beleggingsondernemingen (circulaire D4 97/4).

⁴ Art. 2, §1, 4° ter van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

⁵ Koninklijk besluit van 16 maart 2010 tot goedkeuring van het reglement van de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantievezen betreffende de voorkoming van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

Circulaire NBB_2010_09⁶ bundelt en geeft toelichting bij de wettelijke en reglementaire bepalingen hieromtrent. Zij bevat tevens aanbevelingen van de Bank met het oog op een correcte en effectieve toepassing van deze bepalingen. Verder wordt in circulaire NBB_2013_16⁷ ingezoomd op een aantal recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie.

Circulaire NBB_2014_11⁸ geeft gedetailleerde informatie omtrent de periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme die de betalingsinstellingen jaarlijks dienen in te vullen. Deze vragenlijst beoogt aan de Bank systematische en gestandaardiseerde informatie te verstrekken die haar in staat moet stellen haar risicogeoriënteerde benadering te versterken in de uitoefening van haar wettelijke toezichtsbevoegdheden inzake de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

6. Medewerkingsopdracht van de commissarissen en erkende revisoren

De Wet voorziet in een medewerkingsopdracht voor de commissarissen van betalingsinstellingen naar Belgisch recht en de erkende revisoren aangesteld bij bijkantoren in België van betalingsinstellingen die onder het recht van een andere lidstaat van de EER ressorteren. Luidens de artikelen 33 en 43, § 2 van deze Wet dienen zij met name hun medewerking te verlenen aan het toezicht van de Bank, op hun eigen en uitsluitende verantwoordelijkheid en overeenkomstig deze Wet, volgens de regels van het vak en de richtlijnen van de Bank.

De Bank heeft deze medewerkingsopdracht nader omkaderd in de circulaire NBB_2012_16, die rechtstreeks van toepassing is op de betalingsinstellingen.

7. Inspecties

Overeenkomstig art. 25, vierde lid van de Wet kan de Bank bij betalingsinstellingen ter plaatse inspecties verrichten. Circulaire NBB_2013_15⁹ beoogt de instellingen op de hoogte te brengen van het opzet van inspecties, evenals van het verloop van inspecties, in het kader van de verwachtingen die gelden ten aanzien van inspecties, met name het gedrag dat wordt verwacht van de instellingen, van hun bestuurders en van hun medewerkers. Ten slotte vestigt dit document de aandacht op de samenwerking tussen autoriteiten in het kader van inspecties (hoofdstuk 5).

Een kopie van deze circulaire wordt naar de commissaris(sen), erkend(e) revisor(en) van uw instelling gestuurd.

Met de meeste hoogachting

Mathias Dewatripont
Vice-gouverneur

⁶ Circulaire NBB_2010_09 d.d. 6 april 2010 betreffende de waakzaamheidsplicht ten aanzien van het cliënteel, voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen van geld en terrorismefinanciering, en voorkoming van de financiering van de proliferatie van massavernietigingswapens, zoals gewijzigd door de circulaire CBFA_2011_09 van 1 maart 2011.

⁷ Circulaire NBB_2013_16 d.d. 11 december 2013 betreffende recente ontwikkelingen op het vlak van witwaspreventie.

⁸ Circulaire NBB_2014_11 d.d. 22 oktober 2014 betreffende de periodieke vragenlijst met betrekking tot de bestrijding van het witwassen van geld en de financiering van terrorisme.

⁹ Circulaire NBB_2013_15 d.d. 11 december 2013 betreffende de inspecties.